

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 4 (47)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2012

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 4 (47). — Рівне: РДГУ, 2012. — 242 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем підготовки педагогічних кадрів для дошкільної освіти за матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми підготовки педагогічних кадрів для дошкільної освіти», проведеної Рівненським державним гуманітарним університетом спільно з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Педагогічним університетом імені комісії народної освіти (Краків, Польща), Інститутом психології імені Л. С. Віготського Російського державного гуманітарного університету (Москва, Росія), Білоруським педагогічним університетом імені Максима Танка (Мінськ, Білорусь), Бельцьким державним педагогічним університетом імені Алеко Руссо (Бельці, Молдова), факультетом дошкільного виховання та освіти дорослих Дебреценського університету (Гайдубесермень, Угорщина), Кременецьким обласним гуманітарно-педагогічним інститутом імені Тараса Шевченка.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 1 від 31.08.2012 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 06.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

6. Павлова Н. Н. Повышение педагогической компетентности родителей, воспитывающих ребенка раннего возраста с органическим поражением ЦНС развития / Н. Н. Павлова // Воспитание и обучение детей с нарушениями развития. – 2009. – № 3. – С. 42–47.
7. Ткачева В. В. Работа психолога с матерями, воспитывающими детей с тяжелыми двигательными нарушениями / В. В. Ткачева // Дефектология. – 2005. – №1. – С. 25–34.
8. Стребелева Е. А. Современные формы помощи семье, воспитывающей ребенка с отклонениями в развитии / Е. А. Стребелева, А. В. Закрепина // Дефектология. – 2005. – №1. – С. 3–10.
9. Сумарокова И. Г. Психолого-педагогическая работа с семьей, воспитывающей незрячего ребенка раннего и дошкольного возраста / И. Г. Сумарокова // Дефектология. – 2008. – №4. – С. 33–44.

Резюме. В статье на основе анализа научной литературы, а также собственных исследований по изучению семей «особенных» детей раскрыты современные педагогические подходы к работе с родителями детей с особыми потребностями, а именно повышение педагогической компетентности родителей. Квалифицированная педагогическая помощь семье детям с особенностями в развитии существенно дополняет комплекс лечебно-педагогических мероприятий. Сотрудничество со специалистами необходимо не только для получения конкретных навыков и умений, но и для личностного роста самих родителей, которые становятся равноправными партнерами педагогов.

Ключевые слова: ребенок с особыми потребностями, особенный ребенок, компетентность, педагогическая компетентность родителей, воспитание родителей.

The summary. In the article on the basis of analysis of scientific literature, and also own researches on the study of families of the «special» children the modern pedagogical going is exposed near work with the parents of children with the special necessities, namely increase of pedagogical competence of parents. The pedagogical help of family is skilled to the children with features in development substantially complements the complex of therapeutic and educational activities. Collaboration with specialists is needed not only for the receipt of concrete skills and abilities but also for personality growth of parents which become the equal in rights partners of teachers.

Key words: child with the special necessities, special child, competence, pedagogical competence of parents, education of parents.

Одержано редакцією 18.06.2012 р.

УДК: 372.2

Ю.О.ГЛІНЧУК

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТФІЛЬМУ ЯК ДИДАКТИЧНОГО ЗАСОБУ ПРИ ФОРМУВАННІ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Резюме. Стаття присвячена висвітленню ролі мультфільму як дидактичного засобу при формуванні елементарних математичних уявлень дітей дошкільного віку та переліку, короткій характеристиці й педагогічним напрямом застосування відповідного асортименту мультфільмів.

Ключові слова: мультфільм, дидактичний засіб, формування елементарних математичних уявлень, діти дошкільного віку.

Постановка проблеми. Одним із визначальних факторів, що впливає на ефективність методики, застосовуваної вихователем у процесі формування елементарних математичних уявлень у дітей, є врахування вікових особливостей дошкільників, оскільки мотивація їх пізнавальної активності безпосередньо пов'язана з особистісними вподобаннями та повсякденним життєвим досвідом. Сьогоднішня дошкільна освіта характеризується широким розмаїттям засобів навчання. Безпосередню залежність між обраними засобами та результативністю формування елементарних математичних уявлень у дошкільників підкреслюють Н. Баглаєва [1], Л. Білоусько [2], Т. Назарова [5], Л. Прессман [6], К. Щербакова [4] та ін.

На необхідності забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб наголошується в Законі України «Про дошкільну освіту» [3].

Проте, як свідчать наші спостереження й аналіз психолого-педагогічної літератури, вихователі недооцінюють навчально-виховної ролі мультфільмів і, відповідно, не використовують їх у своїй педагогічній діяльності. У результаті опитування педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів нами було виявлено банальну причину такого стану речей: 88,25 % педагогів не знайомі із широким асортиментом мультфільмів, які можна використовувати в ролі дидактичного засобу при формуванні елементарних математичних уявлень у дітей. Однак ми переконані, що сучасний педагог повинен бути зсередини ознайомлений зі всім тим, чим цікавляться вихованці.

Яскравий приклад ефективного використання мультфільмів та їх елементів можна простежити у промисловості та розважальній галузі, які гнучко реагують на вподобання та інтереси дітей, оскільки саме від цього залежить безпосередній прибуток. У кінотеатрах транслюються популярні серед дітей мультфільми, зображеннями героїв мультфільмів масово прикрашається дитячий одяг, посуд, обгортки цукерок та молочних продуктів, атракціони, меблі; є багато іграшок – прототипів персонажів мультфільмів, конструкторів і наборів

для творчості, спрямованих на складання чи виготовлення аплікацій, вітражів, фігурок та гіпсових барельєфів улюблених героїв; постаті персонажів мультфільмів використовуються в розважально-пізнавальних комп'ютерних іграх.

Оскільки всі діти дошкільного віку із захопленням ставляться до мультфільмів, то їх використання – це могутнє знаряддя в руках педагога.

Метою статті є аналіз окремих мультфільмів, що можуть виступати в ролі дидактичного засобу при формуванні елементарних математичних уявлень, коротка характеристика сюжету та педагогічні напрями їх обговорення з дітьми.

Ми принципово не включали до означеного переліку американські чи китайські мультфільми, засиллям яких відзначається сучасний інформаційний простір, оскільки вони, на наш погляд, не є ментально близькими українським дошкільникам і подеколи сприяють зміщенню моральних орієнтирів і навіть девіантній поведінці.

Незважаючи на те, що нижченаведені мультфільми російськомовні, діти, згідно з нашими спостереженнями, достатньою мірою розуміють їх сюжетні лінії, із задоволенням дивляться та обговорюють. Більше того – оскільки, як ми помітили, мова дітей засмічена русизмами, то під час обговорення дошкільники засвоюють правильні вислови, усвідомлюючи, що «у мультфільмі спілкуються російською мовою, а ми обговорюємо – українською і саме так слід розмовляти». До переліку запропонованих (таблиця 1) входять лише мультфільми тривалістю 5-15 хвилин, щоб уникнути перевантаження зору дітей. Для всіх мультфільмів характерні риси, наявність яких забезпечує позитивне сприйняття мультфільму дітьми: яскравість; динамічність сюжету; емоційність героїв; весела, ритмічна музика; пізнавальність; зрозумілість; відсутність яскраво виражених стресових, панічних, неприємних ситуацій для головного героя.

Таблиця 1

Назва мультфільму	Сюжетна лінія	Запитання для обговорення
Ну, пострівай! (випуск 6)	Пригоди Вовка у погоні за Зайцем	Скільки було парашутистів? Куди стрибали парашутисти? Куди стрибнув Вовк? Скільки всіх разом стрибнуло донизу? Скільки курей було в курнику? Скільки курок було серед них? А скільки півнів? Скільки було вовків? Хто вищий: Півень чи Вовк? Яку форму мають курячі яйця?
Козлик, який умів рахувати до 10	Пригоди Козлика, який перераховував усіх зустрічних звірів	До скількох умів рахувати Козлик? Із чого він починав рахувати? Чи правильно починати рахунок зі слова «раз»? Чи правильно Козлик рахував далі? Кого він порахував «два», «три» ... «десять»? Скільки грибів росло в лісі? Скільки пасажирів міг витримати парусник? Скільки всіх пасажирів нарахував Козлик?
Трям! Добридень!	Пригоди друзів-звірят	Яка пора року в мультфільмі? Чи можна лічбу починати зі слова «раз»? Як рахував Їжачок? Як рахував Ведмедик? Хто помилявся? Яке число пропускав Ведмедик? Скільки хмаринок було на небі? Скільки друзів літало на хмаринках? Куди падали Ведмедик із Зайчиком? Куди спрямував хмаринку Їжачок?
Зимівля звірів	Пригоди звірів на тлі зміни пір року?	Яка пора року на початку мультфільму? Від якої пори року хотіли втекти звірі? Яку пору року хотіли вони наздогнати? Скільки звірів об'єдналося у гурт? Хто з них найбільший? Скільки вовків бігло по лісі? Скільки вовків заглядало до вікон? Яка пора року настала після зими? Які явища про це свідчать? Яке свято відзначали звірі? Якої форми були млинці, що насмажили друзі? На сковорідці якої форми їх було приготовано? Яка пора року настає після весни?
Жадібний багач	Результат намагання жадібного багача пошити сім шапок із однієї овечої шкіри	Скільки шкур приніс багач до шевця? Скільки шапок він хотів замовити спочатку? А скільки замовив врешті? Через скільки днів багач прийшов за замовленням? Якими були пошиті шапки? Чому багач лишився невдоволеним? Який висновок робиться у мультфільмі «від автора»?
Фіксики. Будильник.	Пригоди хлопчика і його друзів фіксиків – маленьких чоловічків, що живуть всередині приладів	Чому хлопчик ледь не спізнився до школи? Як інакше можна назвати будильник? Скільки стрілок на цьому годиннику? Скільки усіх фіксиків було у мультфільмі? Чому фіксики можуть пролазити всередину годинника?
Фіксики. Кодовий замок		Що позначено на кільцях кодового замка? Які там є цифри? Із скількох цифр складався код? Із яких саме?
Терем-теремок	Історія звірів, що не помістились разом у одній маленькій хатинці	Хто перший знайшов хатинку? Хто другий ... останній? Куди забрався ведмідь? Чому хатинка не могла помістити усіх звірят? Хто із звірів був найменшим, хто найбільшим? Якою була нова хатинка?

38 папуг	Намагання звірят виміряти довжину свого друга Удава	Скільки звірят було на галявині? Хто з них був найдовший? Якою міркою міряли Удава? Чому довжина Удава становила 38 папуг і одне папуге крильце, а не 38 чи 39 папуг? Чи зручну мірку вибрали друзі? А як би міряли ви?
Бобик в гостях у Барбоса	Пригоди друзів-песиків за відсутності господаря одного з них	Скільки песиків було у мультфільмі? До котрої години Барбос мав лишитися в домі за господаря? У яку пору доби мав повернутись господар-дідуся? Хто більший: Бобик чи Барбос? Чи правильно Бобик зрозумів слова Барбоса, що годинник «іде» та «б'є»? Скільки стрілок було в годиннику? Де він був розміщений? Якої форми були дверцята холодильника? О котрій годині прийшов дідуся? О котрій годині пролунав дзвінок у двері?
Огірковий коник	Історія перетворення огірка, схожого на коника, на справжнього живого коня	Якої форми калача їла дівчинка? На кого був за формою схожий огірок? Скільки коліс було в іграшковому візочку? Скільки звірів хотіли з'їсти огірка? У вікно якої форми влетіла ворона? Якої форми був місяць? Яка це була пора доби? Що зробила дівчинка вночі? Як змінювалась величина коника після того, як дівчинка полила його? Скільки дзвоників було на дузі у справжнього коня? Хто сидів на візку попереду? Хто позаду?
Три дроворуби	Похід трьох друзів за дровами	У яку пору року відбуваються події в мультфільмі? Яку ложку шукав Пузир? Хто з друзів був тонкий? Хто округлий? Хто зігнутий? Скільки друзів вирушило за дровами? Хто з них ішов першим? Хто другим? Хто третім? Як змінювався розмір в'язанки дров, коли Пузир почав викидати з неї поліно за поліном? Як змінювалася її маса? Чому вітер підняв Пузиря, коли в'язанка спорожніла? Як змінювався розмір в'язанки Лаптя, коли він підбирав викинуті поліна? Як змінювалася її маса? Яким ставав Пузир, коли набирив повітря? У яку пору доби друзі повернулися додому?
Пригоди коника Кузі	Пригоди трав'яного коника під час подорожі світом	Скільки корів було на лузі? Скільки коників? Як інакше можна сказати, що корів і коників була однакова кількість? Скільки квітів було на лузі? Скільки птахів було в пташиному хорі? Скільки дзвоників було на шії у корови? Якої форми був горох, яким стріляв Кузя? Яка шия в жирафи? Яка змія? Хто більший: бегемот чи колібрі?
Гірлянда з малюків	Пригоди малюків під час походу до зоопарку	Скільки було малюків? Скільки хлопчиків серед них? Скільки дівчаток? Якою була мотузка, що за неї тримались малюки? Куди тягла мотузку Ворона? Що робив контролер, вказуючи пальцем на кожного малюка при вході до зоопарку? Яка жирафа? Скільки мавпенят було у мами-Мавпи? Який рот у бегемота? Чи в одному напрямі показували мавпенята, куди рушили малюки? Куди пішли малюки, побачивши, що тримаються за змію, а не за мотузку?
Мавпенята і грабіжники	Пригоди мавпенят у погоні за грабіжниками	Скільки мавпенят у мультфільмі? Скільки серед них більших? Скільки менших? Скільки однакових? Скільки було грабіжників? Якого розміру був мішок із грошиками? Скільки будівельників було біля мосту? Яким біг спортсмен? А яким прибіг, коли побачив позаду грабіжників? Яку форму має колесо? Як змінювався розмір колеса під час спускання?
Вінні-Пух. Похід у гості	Пригоди друзів під час гостювання у Кролика	Скільки звірят пішло в гості до Кролика? Скільки їх стало разом із Кроликом? Хто з них найменший? Хто найвищий? Чому Вінні не міг пролізти в нору, коли наївся? Як змінилась його вага? Якої форми була нора в домі Кролика? Чому П'ятачок радив Вінні почекати, щоб пролізти в нору?
Різні колеса	Історія виготовлення Ведмедем воза із колесами різного розміру	Хто більший: Сорока чи Ведмідь? Якої форми колеса? Скільки коліс було у возі? Чи однакового вони були розміру? Чому не їхав віз Ведмеда? Що зробив Ведмідь? Чи щось змінилося, коли Ведмідь поміняв колеса місцями? Скільки звірят розібрало колеса в покинутому возі? Хто із звірят узяв найбільше колеса? Хто найменше? Скільки коліс виготовив Ведмідь ще звірятам?
Історія з одиницею	Історія хлопчика, який отримав у школі одиницю	Яку відмітку поставила вчителька хлопчику? Яка цифра наздоганяла хлопчика? Яке число іде за одиницею? Яку форму мали скельця окулярів учительки? Яку форму має кришка парти? Якою мотузкою прив'язувала Одиниця хлопчика? У якому ряді посадила Одиниця хлопчика в кінотеатрі?

Пригоди Лунтика та його друзів. Календар.	Пригоди прибульця з Місяця Лунтика та його друзів комах	У який день тижня мала бути вистава? Який день передує неділі? Який день наступний за неділею? Що рахував рак Чикебряк, роблячи зарубки? Чому рак не встиг на виставу? Що подарував Лунтик Чикебряку? Для чого слугує календар? Скільки днів у тижні?
Пригоди Лунтика та його друзів. Застрягли.		Куди впала вишня? Яку форму має вишня? У якому стані застрягли гусениці Пупсень і Вупсень? Чому Міла запропонувала почекаати? До яких пір пропонувала почекаати Міла? Скільки ліхтариків запалив Кузя? Скільки серед них було однакових? Скільки друзів ночувало в норі з гусеницями? Скільки було всіх? Як змінився розмір гусениць, коли вони зголодніли? У яку пору доби гусениці впали донизу?
Пригоди Лунтика та його друзів. Повітряний змій		Що означає приказка «Сім раз відмір і раз відріж»? А як її зрозуміли друзі? Яким був розмір виготовленого повітряного змія? Чому змія не полетів? Які ще приказки про числа ви знаєте?
По дорогах із хмаринками	Подорож друзів протягом дня	Скільки хмаринок було на небі? Скільки друзів вирушило у подорож? Хто з найменший? Хто найбільший? Що задзеленчало в Черепахи? Куди повернули після цього друзі? Як змінювався розмір озера, коли з нього виходили Бегемот, Крокодил, Черепаха? А коли заходили назад?
Кубик і Тобик	Історія звірят, що знайшли кубики	Хто перший знайшов кубики? Хто другий? Скільки всього було кубиків? А скільки звірят? Скільки зображень можна було викласти із кубиків? Скільки кубиків забрав Кіт? А скільки залишив іншим? Чи порівну між всіма поділив Кіт кубики?
Кіт-рибалка	Історія риболовлі Кота	Якою була вудка Кота? А поплавець? Хто перший зустрівся Коту? Хто другий? Хто третій? Яку рибку пообіцяв Кіт Лисиці? Яку Вовку? Яку Ведмедю? Хто ішов до води першим? Хто другим? Хто третім? Скільки звірів прийшло разом до водойми? Хто з них найбільший? Хто найменший? Хто замовляв найбільшу рибку? Скільки рибок упіймав Кіт, коли біля нього були Лисиця, Вовк і Ведмідь? А скільки спіймав, коли йому не заважали?

Методика використання мультфільму як дидактичного засобу при формуванні елементарних математичних уявлень у дітей може бути досить різноплановою. Означимо її основні складові.

1. Групове обговорення мультфільму.
2. Індивідуальні відповіді дітей.
3. Командні відповіді (ігри-змагання на спостережливість, пам'ять, увагу, сформованість математичних уявлень).
4. Дидактична гра «Пауза».

Дидактичну гру «Пауза» можна розпочинати із сюрпризного моменту: кіт Римзик (персонаж вечірньої дитячої телепередачі «Небесна коліскова» на Новому каналі) або інший герой лишив дітям диск із мультфільмом, але на диску живе вірус, що зупиняє показ мультфільму (вихователь непомітно за допомогою пульта від телевізора чи центрального комп'ютера зупиняє показ). Щоб його продовжити, дітям потрібно дати відповідь (групову або індивідуальну) на запитання, яке озвучує вихователь. Після правильної відповіді показ продовжується.

Мультфільм можна використовувати як для активізації пізнавальної діяльності, так і для узагальнення та систематизації отриманих знань. Доцільним буде й інтегроване застосування: використання мультфільму для формування математичних уявлень і здатності класифікувати емоції, типи героїв, повторення кольорів, основ естетичного, екологічного, правового і превентивного виховання, під час малювання, моделювання, ліплення й аплікації.

Доцільним буде використання мультфільму при формуванні елементарних математичних уявлень і у різновіковій групі малокомплектного дитячого садка. При цьому, молодші діти, слухаючи запитання, адресовані старшим однокласникам, із цікавістю будуть проходити «підготовчий етап» до засвоєння в майбутньому нових знань і формування більш складних уявлень.

Під час апробації мультфільму в ролі дидактичного засобу для формування елементарних математичних уявлень відмічено значне зростання рівня зацікавленості та пізнавальної активності дітей, їх швидше оволодіння програмовим матеріалом.

Зокрема, вважаємо за необхідне відмітити мультсеріал «Пригоди Лунтика та його друзів», який створений за активної участі психологів і педагогів та складається із майже чотирьох сотень (нові серії знімаються і далі) окремих, незалежних тематичних мультфільмів, що пропагують альтруїстичні цінності та формують різноманітні уявлення, у тому числі й математичні. У низці випадків нам доводилося спостерігати, як за допомогою лише однієї тематичної серії окремим дітям удавалося зрозуміти те, чого вони не зрозуміли раніше із пояснень вихователів та батьків, наприклад, явище тіні та зміни її величини залежно від положення

світила над горизонтом, циклічність та періодичність пір року, логіку зв'язку між кількістю і результатом відмірювань, образність певних висловлювань та ін.

Висновки. На наш погляд, успішність використання мультфільмів у ролі дидактичного засобу при формуванні елементарних математичних уявлень зумовлена актуальністю мультфільмів для дітей дошкільного віку та їх наочністю.

Означений напрям має широкі перспективи, оскільки, згідно з нашими спостереженнями, у телевізійній промисловості започатковується робота з україномовного перекладу окремих мультфільмів, зйомок україномовних мультфільмів та створення навчальних мультсеріалів.

Тож, резюмуючи зазначене, можна зробити висновок щодо актуальності, значущості та перспективності використання мультфільму в ролі дидактичного засобу при формуванні елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багласва Н. І. Сучасні підходи до логіко-математичного розвитку дошкільнят / Н. І. Багласва // Дошкільне виховання. – 1999. – № 7. – С. 3–4.
2. Білоусько Л. Використання дидактичного матеріалу та дидактичних ігор у розвитку логіко-математичних уявлень дошкільників / Л. Білоусько // Рідна школа. – 2001. – № 8. – С. 53.
3. Про дошкільну освіту: Закон України. – К., 2001.
4. Щербакова К. Й. Методика формування елементів математики у дошкільників: [навч. посіб.] / К. Й. Щербакова. – К.: Вид-во Європейського університету, 2011. – 262 с.
5. Назарова Т. С. Средства обучения: технология создания и использования / Т. С. Назарова, Е. С. Полат. – М.: Изд-во УРАО, 1998. – 204 с.
6. Прессман Л. П. Методика применения технических средств обучения / Л. П. Прессман. – М.: Просвещение, 1988. – 234 с.

Резюме. Стаття посвящена освещению роли мультфильма как дидактического средства при формировании элементарных математических представлений детей дошкольного возраста и перечислению, краткой характеристике и педагогическим направлениям применения соответствующего ассортимента мультфильмов.

Ключевые слова: мультфильм, дидактическое средство, формирование элементарных математических представлений, дети дошкольного возраста.

The summary. The article is devoted to clarify the role of a cartoon as a didactic way with the formation elementary mathematical imaginations for the preschool children and the list, short characteristics and the pedagogical direction to use the proper choice of the cartoons.

Key words: cartoon, didactic way, formation elementary mathematical imaginations, preschool children.

Одержано редакцією 29.07.2012 р.

УДК: 373.21

Е. В. ГОРБАТОВА

РАЗВИТИЕ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ТВОРЧЕСТВА СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ СОДЕРЖАНИЯ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Резюме. У статті уточнюється специфіка організації та проведення інтегрованих занять з дітьми старшого дошкільного віку, простежено їх вплив на розвиток зображувальної творчості вихованців.

Ключові слова: зображувальна творчість, інтегровані заняття, художньо-мистецька діяльність, засоби виразності, художній образ.

Постановка проблеми. В настоящее время особое значение приобретают проблемы раскрытия творческого потенциала каждого ребенка. Инновационные процессы в этой области способствуют изменению содержания обучения и традиционных форм работы в аспекте личностно ориентированного подхода к развитию творчества ребенка путем предоставления ему свободы самореализации, не исключающей роли обучения.

Многие исследователи акцентируют внимание на изучении проблемы детского творчества в разных видах художественной деятельности, в том числе изобразительной. В целом ряде исследований и методических разработок (Т. Доророва, Т. Казакова, Т. Комарова, Н. Сакулина, Н. Халезова и др.) показаны различные аспекты творчески развивающего потенциала рисования, лепки, аппликации и других видов изобразительной деятельности на разных этапах дошкольного детства.

Детское изобразительное творчество – создание ребенком субъективно значимого нового продукта; применение усвоенных ранее способов изображения или средств выразительности в новой ситуации (Н. Ветлугина, Т. Казакова, Т. Комарова, Г. Лабунская, Н. Сакулина). Под творчеством понимается и сам процесс создания образов, поиски в процессе деятельности способов, путей решения изобразительной задачи. Творчество рассматривается в тесной связи с развитием личности ребенка.

Личностно-ориентированная педагогика предполагает возможность такой организации процесса обучения ребенка, при котором занятия проводятся в индивидуальном, свойственном ему темпе. Такая

ЗМІСТ

<i>Алеко О. А.</i> Формування первинного соціального досвіду дитини в родині як педагогічна проблема.	3
<i>Анципирович О. Н.</i> Теоретические и практические аспекты проблемы проектирования средств обучения в музыкальном воспитании детей дошкольного возраста.	6
<i>Безносок О. О., Плахотнік О. В.</i> Науково-методичні засади екологічної освіти і виховання учнів початкової школи.	10
<i>Бондаренко Н. Б., Ляшова Н. М.</i> Особливості організації підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах наступності дошкільного закладу та початкової школи.	13
<i>Войтович О. В.</i> Емоційна культура вихователя як умова ефективної педагогічної діяльності.	17
<i>Врочинська Л. І.</i> Дослідження стану роботи педагогів ДНЗ з виховання гуманної поведінки дітей старшого дошкільного віку.	21
<i>Гаврілова Л. Г.</i> Використання мультимедійних навчально-розвивальних засобів у музично-естетичному вихованні дошкільників.	25
<i>Гецько С. І.</i> Компетентність батьків як умова успішного виховання особливої дитини.	29
<i>Глінчук Ю. О.</i> Використання мультфільму як дидактичного засобу при формуванні елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.	32
<i>Горбатова Е. В.</i> Развитие изобразительного творчества старших дошкольников в условиях интеграции содержания дошкольного образования.	36
<i>Горопаха Н. М.</i> Компетентнісний підхід у екологічній освіті дітей дошкільного віку.	39
<i>Дичківська І. М.</i> Поліцентрична сутність мотивації до інноваційної педагогічної діяльності.	43
<i>Доманюк О. М.</i> Організаційно-методичні засади співпраці педагогів і батьків у становленні соціального досвіду дошкільників.	48
<i>Дубинина Д. Н.</i> Формирование коммуникативных умений у детей старшего дошкольного возраста.	52
<i>Зайцева Л. І.</i> Педагогічні умови формування у старших дошкільників знань про об'єкти природно-предметного довкілля.	56
<i>Золотарева Е. К.</i> Системная модель инновационного куррикулума для начальной ступени образования.	60
<i>Кирста Н. Р.</i> Психологічний контекст професійно-орієнтованих дисциплін за фахом «Дошкільне виховання».	66
<i>Ковалев В. Н.</i> Формирование конативной конфликтологической компетенции у студентов психологического факультета.	68
<i>Ковшар О. В.</i> Забезпечення готовності до навчання та наступності в контексті організації передшкільної освіти.	71
<i>Козлюк О. А.</i> Інтегрований підхід до проблеми дитинства.	74
<i>Комарова І. А., Спирин С. В.</i> Игровые основы радиационной безопасности дошкольников.	79
<i>Кондратець І. В.</i> Рефлексія як структурний компонент структури готовності педагога до інноваційної діяльності.	83
<i>Кононко О. Л.</i> Психологічні аспекти впровадження компетентнісного підходу в підготовку фахівців із дошкільної освіти.	86
<i>Косарева Г. М.</i> Клінічні прояви, ознаки та симптоми раннього дитячого аутизму.	90
<i>Косарева О. І.</i> Особливості застосування казкотерапії при подоланні емоційних проблем у дітей.	94
<i>Кравцова Е. Е.</i> Общение и деятельность: теоретико-прикладной аспект.	98
<i>Лазарович Н. Б.</i> Наступність у розвитку обдарованості дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку.	99
<i>Луценко І. О.</i> Підготовка майбутніх вихователів до формування комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей у контексті системно-цілісного підходу.	103
<i>Малашенок М. А.</i> Развитие творческих способностей дошкольников в процессе обучения ручному ткачеству.	106
<i>Маліновська Н. В.</i> Підготовка майбутніх вихователів до формування мотивації навчально-мовленнєвої діяльності старших дошкільників.	110
<i>Маркотенко Т. С.</i> Фразеологізми як засіб формування національних цінностей у студентів.	113
<i>Марчук Г. В.</i> Соціальний досвід як основа соціальної компетентності дошкільників.	117
<i>Мельникова М. С.</i> Становление дошкольника как субъекта двигательной деятельности.	120
<i>Міхєєва О. І.</i> Педагогічні умови розвитку здібності до вирішування у дітей старшого дошкільного віку.	124
<i>Нечай С. П.</i> Музичний фольклор як домінуючий тип художнього сприйняття світу в період дитинства.	128
<i>Одерій Л. Є., Роздимаха А. І.</i> Особливості використання мистецтвознавчої оповіді в мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку.	131
<i>Олійник О. М.</i> Система підготовки фахівця дошкільної освіти до театральної-ігрової діяльності та професійної майстерності.	135
<i>Онищук І. А.</i> Розвиток творчого самовираження старших дошкільників у музичній діяльності.	138

Павлов Ю. О. Методологічні підходи до організації профілактичної роботи зі студентською молоддю у формуванні здорового способу життя, упередженні ВІЛ/СНІДу.	142
Павлюк Т. О. Засоби та методи формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.	146
Падалка О. І. Розвиток професійних мотивів у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі формування пріоритетних педагогічних цінностей.	149
Пашико В. Л. Метафора как средство освоения культуры детьми дошкольного возраста.	153
Плахотнік О. В. Формування дружніх взаємин у дітей дошкільного віку.	156
Поніманська Т. І. Підготовка студентів до гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку: стан та проблеми.	162
Рего Г. І. Передумови формування методики роботи в інституціях дошкільного виховання Закарпаття (кінця ХІХ – початку ХХ ст.).	166
Руденко Ю. А. Компетентнісний підхід до розвитку увиразнення мовлення майбутніх вихователів.	170
Савченко М. В. Педагогічні умови виховання самостійності дітей дошкільного віку в ігровій діяльності.	173
Садова Т. А. Організація пізнавальної діяльності студентів у сучасному ВНЗ: теоретичний аспект.	176
Семенова Н. І. Формування здорової особистості у процесі взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї.	180
Сидельникова О. Д. Виховання ціннісного самоставлення у дітей дошкільного віку.	184
Синельников В. Б., Данилова Н. И. К вопросу о присвоении универсальных категорий человеческого мышления в дошкольном возрасте.	188
Старжинская Н.С., Тукач В.П. Современные тенденции дошкольного образования в Республике Беларусь.	190
Степанова О. І. Мовленнєва ситуація в системі з розвитку усного монологічного мовлення дошкільників.	193
Стреха Е. А. Проблема преемственности в экологическом образовании детей старшего дошкольного и младшего школьного возраста.	196
Сузанская Т. Н. «Детский текст»: к вопросу об историко-литературных основах курса детской литературы.	199
Трусова О.Л. Веб-квест як інноваційна інформаційно-комунікаційна технологія вищої школи підготовки майбутніх вихователів.	205
Фасолько Т. С. Теоретичні підходи до проблеми формування асертивної поведінки у дітей дошкільного віку.	208
Шебеко В. Н. Влияние средств физической культуры на развитие личности ребенка.	211
Шелестова Л. В. Формування картини світу дошкільників: проблеми теорії й практики.	215
Яблонська Т. М. Взаємодія викладача та студентів у педагогічній підготовці, побудованій на принципі рольової перспективи.	220
Янциур Л. А. Художня освіта майбутніх вихователів як основа керівництва образотворчою діяльністю дошкільників.	224
Демень П. Можливості використання методу проектів у румунських дошкільних закладах.	227
Жебровська Т. Зустрічі і навчальні діалоги з мистецтвом, або про мистецтво, близьке дітям.	232
Телекі Ю. Минуле та сучасність дошкільних закладів Угорщини.	235
Відомості про авторів.	238